

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie**

Szczecin, dnia grudnia 2009 r.

**Pan
Anna Igiel
Powiatowy Lekarz Weterynarii
w Świdwinie**

LSZ-410-66-04/2009
P/09/110

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie, działając na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej *ustawą o NIK*, przeprowadziła w Powiatowym Inspektoracie Weterynarii w Świdwinie, zwanego dalej *Inspektoratem* kontrolę w zakresie realizacji programu zwalczania choroby Aujeszkyego u świń w okresie 2008 - 2009 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 20 listopada 2009 r. Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Pani niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, pozytywnie ocenia działania Inspektoratu obejmujące realizację programu zwalczania choroby Aujeszkyego w stadach trzody chlewnej na terenie powiatu świdwińskiego.

1. Przed przystąpieniem do realizacji programu zwalczania choroby Aujeszkyego (AD) Inspektorat nie posiadał rozeznania rzeczywistej liczby stad trzody chlewnej na terenie powiatu. Typowanie stad trzody chlewnej objętych programem przeprowadzono w oparciu o dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zawarte w Systemie Rejestracji i Identyfikacji Zwierząt (SIRZ) oraz rejestr podmiotów nadzorowanych prowadzony w Inspektoracie w trybie art. 11 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

chorób zakaźnych zwierząt² (uozz). Liczba stad trzody chlewnej ujętych w SIRZ jak i ewidencji zawartej w rejestrze Inspektoratu, różniły się od siebie.

Według stanu na dzień 1 stycznia 2008 r. dane SIRZ wskazywały na funkcjonowanie na terenie powiatu 307 stad trzody chlewnej, tj. o 254 stad mniej niż ujęto w rejestrze Inspektoratu (561 stad). Natomiast w wyniku wizytowania wszystkich gospodarstw na terenie powiatu w ramach programu zwalczania AD, badaniami (I próbkobranie) objęto 531 stada.

Rozbieżności w ewidencji spowodowały, iż lekarze wykonujący I próbkobrania, stwierdzili 345 pustych stad trzody chlewnej w gospodarstwach zaplanowanych do badania. Z tego tytułu Inspektorat poniósł koszty w wysokości 4.089,75 zł. W czasie realizacji programu stwierdzono również 17 stad, które nie były zgłoszone przez ich właścicieli, a tym samym nie były ujęte w ewidencji Inspektoratu.

Mimo tych rozbieżności Inspektorat nie podejmował działań mających na celu skorygowanie i uaktualnienie posiadanych danych o liczbie stad trzody chlewnej. Właścicieli stad nieujętych w rejestrze nie wzywano do złożenia zgłoszenia wymaganego postanowieniami art. 5 ust. 1 pkt 2 uozz.

Według wyjaśnień Pani Inspektor podczas próbkobrania lekarze informowali jedynie hodowców o konsekwencjach nie zgłoszenia stada do badania w przypadku jego ponownego zasiedlenia lub braku wymaganych świadectw zdrowia.

2. Działając w trybie art. 16 ust 1 pkt 1 ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej³ Pani Inspektor do realizacji programu zwalczania AD wyznaczyła łącznie 11 osób (6 lekarzy i 5 techników weterynarii) nie będących pracownikami Inspektoratu, którzy spełniali wymagane kwalifikacje określone przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi⁴. W okresie badanym, wynagrodzenia osób niebędących pracownikami Inspekcji Weterynaryjnej, w łącznej kwocie 89,7 tys. zł stanowiły 72,5 % całości wydatków (123,7 tys. zł), poniesionych na realizację programu zwalczania AD.

Analiza 100 % rachunków⁵ przedłożonych przez lekarzy za listopad 2008 r. oraz wrzesień 2009 r. wykazała, że wynagrodzenie lekarzy weterynarii zatrudnionych przy realizacji programu zostało określone z zachowaniem obowiązujących uregulowań

² ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz.U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342)

³ ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji weterynaryjnej (Dz.U. z 2007 r. Nr 121, poz. 842 ze zm.)

⁴ określone w § 2 pkt 1 i 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu czynności wykonywanych przez osoby niebędące pracownikami Inspekcji Weterynaryjnej oraz kwalifikacji tych osób (Dz.U. Nr 89, poz. 860 ze zm.)

⁵ dotyczy rachunków na kwotę 9.106,58 zł (w tym 834,13 zł z tytułu dojazdów), wypłaconą w grudniu 2008 r. oraz kwotę 1.031,13 zł (w tym 218,98 zł z tytułu dojazdów), wypłaconą w październiku 2009 r.

prawnych⁶. Łączna kwota wynagrodzenia wypłacona lekarzom, którzy uczestniczyli w realizacji programu zwalczania AD wynosiła 79,1 tys. zł z czego 39,3 tys. zł za 2008 r. oraz 39,7 tys. zł za 2009 r. (do 30.09). Również umowy na wykonywanie czynności pomocniczych przy pobieraniu krwi w kierunku AD, zawierane były zgodnie z powyższymi przepisami, a wynagrodzenia wypłacano zgodnie z warunkami umów.

W związku z realizacją programu w Inspektoracie prawidłowo ustalano wysokość naliczonych i wypłaconych odszkodowań za padłe 7 sztuk trzody chlewnej. Wynagrodzenie za 2008 r. wypłacone 2 rzeczoznawcom w kwocie 135,50 zł za 3 zwierzęta oraz 6 rzeczoznawcom za 2009 r. (za 4 padłe sztuki) w kwocie 332,70 zł, zostało wypłacone zgodnie z § 8 ust. 1 obowiązującego rozporządzenia⁷.

3. Inspektorat nie posiadał pełnych danych o przemieszczeniach trzody chlewnej na terenie powiatu. Świadectwa zdrowia przy przemieszczaniu świń, wystawiano po zgłoszeniu przez hodowców takich potrzeb a statusy stad odbierających przesyłki były każdorazowo uzgadniane ze służbami weterynaryjnymi właściwymi dla siedzib stad przeznaczenia. Na 7 kontroli w zakresie przemieszczeń przeprowadzonych w badanym okresie przez Inspektorat stwierdzono, że właściciel 1 stada nie wystąpił do Inspektoratu o wydanie świadectwa zdrowia w związku z przemieszczeniem części stada. Natomiast przeprowadzona przez Inspektorat, z inicjatywy NIK w październiku 2009 r. kontrola prowadzenia ksiąg rejestracji zwierząt (KRZ) w 5 stadach o statusie wolnym od choroby AD, wykazała nieprawidłowości w tym zakresie w 3 fermach. W KRZ m.in. brakowało wpisów o stanie początkowym stada, stanach stada po zmianach oraz stosowano niezgodne z obowiązującymi wzorami kody zdarzeń. Stwierdzono również przypadki wprowadzania do ferm zwierząt bez wymaganych programem zwalczania choroby AD świadectw zdrowia. W jednej z ferm, podczas 4 przemieszczeń nie wystąpiono do Inspektoratu o wystawienie świadectwa zdrowia dla przemieszczanych zwierząt. W wyniku kontroli właścicielom ferm wydano m.in. zalecenia pokontrolne z terminem wykonania do 20 listopada 2009 r.

Ponadto w październiku 2009 r. Inspektorat ustalił, iż hodowca z gminy Połczyn Zdrój w marcu 2009 r. wprowadził do stada maciorę bez wymaganego - programem zwalczania AD

⁶ według stawek określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków i wysokości wynagrodzenia za wykonywanie czynności przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez powiatowego lekarza weterynarii (Dz.U. z 2004 r. Nr 178, poz. 1837 ze zm.) oraz w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz.U. Nr 27, poz. 271 ze zm.),

⁷ rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 kwietnia 2007 r. w sprawie trybu powoływania i odwoływania rzeczoznawców, ich kwalifikacji i wysokości przysługującego im wynagrodzenia oraz dokonywania przez nich szacowania (Dz.U. Nr 89, poz. 591) – uchylone z dniem 17 września 2009 r.

- świadectwa zdrowia, a zwierzę nie było oznakowane zgodnie z ustawą o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt⁸. Działania Inspektoratu spowodowały, że w październiku 2009 r. stadu nadano status stada podejrzanego i dopiero po wykonaniu I próbkobrania stadu nadano status stada potencjalnie wolnego od wirusa AD.

3. PIW w całym okresie badanym realizował równolegle I, II i III próbkobranie i w wyniku realizacji programu 291 stadom świń nadano status wolnych od AD, z tego 62 stadom tuczników (spośród 70 przyjętych do programu) i 229 stadom o pełnym cyklu produkcyjnym (spośród 250 zaplanowanych do trzeciego etapu). Z powodów organizacyjnych (np. utrudnienia okresu zimowego, okres urlopowy) oraz finansowych (otrzymanie środków w marcu 2009 r.) nie prowadzono I próbkobrania w styczniu, lipcu i wrześniu 2009 r. Natomiast w lipcu 2009 r. nie realizowano II próbkobrania, a w sierpniu 2009 r. zbadano tylko 1 stad (5 świń).

Jednocześnie do dnia 30.09.2009 r. Inspektorat nie przystąpił do stałego monitoringu stad zbadanych, co było niezgodne z programem zwalczania choroby AD⁹.

4. Realizując program zwalczania AD, w okresie od czerwca 2008 r. do września 2009 r. podczas 3-krotnych badań pobrano łącznie 14.056 prób krwi. We wszystkich przypadkach wyniki badań były ujemne. W oparciu o wyniki badań Pani Inspektor wydała decyzje administracyjne o nadaniu stadom statusu urzędowo wolnych od tej choroby. Analiza terminowości wydania 416 decyzji o statusie stada wykazała, że 37 decyzji (8,9 % badanych) wydano po upływie od 4 do 11 miesięcy po otrzymaniu wyników badania¹⁰, z czego: po 3 decyzje wydano po 4 i 6 miesiącach, 10 - po 7 miesiącach, 17 – po 8 miesiącach oraz 4 decyzje wydane po 10 i 11 miesiącach od otrzymania wyników badań.

Nieprzestrzeganie w październiku 2008 r. zalecanego okresu przerwy pomiędzy I a II próbkobraniami (minimum 2 miesiące) spowodowało konieczność odstąpienia od wystawienia decyzji o statusie stada (4 sztuki) – hodowca sprzedał wszystkie zwierzęta na ubój.

5. Sprawozdania miesięczne z realizacji programu zwalczania choroby AD składane do Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii w okresie od czerwca 2008 r. do maja 2009 r. nie zawsze rzetelnie przedstawiały zakres zadań wykonywanych przez Inspektorat. I tak np. w sprawozdaniu za sierpień 2008 r. zawyżono o 393 sztuki świń w stadach potencjalnie

⁸ ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz.U. z 2008 r., Nr 204, poz. 1281 ze zm.)

⁹ rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 marca 2008 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszkego u świń (Dz.U. Nr 64, poz. 397 ze zm.)

¹⁰ przeprowadzonych w IV kwartale 2008 r. oraz I kwartale 2009 r.

wolnych od AD (wykazano omyłkowo 2.449 szt. zamiast 2.056 szt.). Dane te zostały skorygowane dopiero w sprawozdaniu wysłanym w maju 2009 r.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

1. Uaktualnienie rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną na terenie powiatu świdwińskiego,
2. Prowadzenie skutecznego nadzoru przemieszczeń zwierząt w stadach trzody chlewnej,
3. Monitorowania choroby AD u świń w stadach uznanych za wolne od tej choroby,
4. Terminowe wydawanie decyzji o nadaniu statusu stada wolnego od AD.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK oczekuje przedstawienia przez Panią Inspektor w terminie miesiąca od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o podjętych działaniach na rzecz ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie, do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.